

УДК 727.1

О. В. Пивоваренко

асистент кафедри основ архітектури і АП, КНУБА

МЕТОДИ СТВОРЕННЯ СУЧАСНИХ ВИХОВНИХ ЗАКЛАДІВ

Анотація: в статті розглядаються методи створення сучасних виховних закладів, їх особливості, основні положення і вимоги до організації середовища сучасного закладу з врахуванням психології сприйняття дітей.

Ключові слова: метод, архітектурний простір, об'ємно-просторове рішення, сучасні виховні заклади.

Постановка проблеми. Положення, яке виникло на теперішній момент в будівництві виховних закладів в нашій країні, пов'язане не тільки з труднощами економічного характеру, але і з тим, що знання про потреби дітей, їх сприйняття і види діяльності в залежності від темпераменту та критеріїв вікових груп не завжди в потрібній мірі представлені в професійному пізнанні проектувальника. Тому виникає необхідність дослідження композиційних особливостей архітектурно-просторового середовища у відповідності їх з сприйняттям дитини, без чого неможлива побудова архітектурного простору, який відповідає потребам дитини, враховуючи призначення і функціональні процеси будівлі. З'ясування питань, пов'язаних з сприйняттям і оцінкою архітектурного простору, в значному степені визначає вибір методів і засобів його формування, що включає і функціональну організацію, і естетичну структуру середовища. Крім цього виникає можливість створення науково обґрунтованих рекомендацій з організації просторів, які забезпечували б необхідний рівень психологічної комфортності і умови для оптимального протікання діяльності. [1-3]

Ціль статті. На основі дослідження композиційних особливостей архітектурно-просторового середовища сучасних виховних закладів визначити основні методи їх створення та виділити характерні складові, які можуть слугувати рекомендаціями по застосуванню цих методів в реальному проектуванні нових об'єктів.

Виклад основного матеріалу. Аналіз закордонного досвіду архітектури сучасних виховних закладів дає змогу оцінити рівень підходу до рішення архітектурного середовища, а також визначити основні методи створення архітектурного твору. Прогресивний характер будь-якої нової архітектури зумовлений поєднанням сучасних технологій і органічним зв'язком з архітектурою минулого. Враховуючи потреби і психосоматичні особливості

дитини, опорою творчого пошуку і поступового відбору архітектурних принципів, прийомів, засобів і архітектурних форм, перетворення їх у всезагальні в масовій творчості завжди є досвід попередників і сучасників. За визначенням Степанова А. В. «професія архітектора при всій своїй своєрідності зберігає «універсальність» людської діяльності: архітектор – це інженер, який створює нові елементи матеріальної культури, і художник, який втілює в конкретних формах і просторах уявлення суспільства про прекрасне і гармонійне життя, і вчений, який досліджує принципи можливості формування штучного середовища». [7]

Численні зв'язки між людиною і оточуючим його предметно-просторовим середовищем, між людиною і архітектурною формою опосередковуються пізнанням людини і як образ середовища, образ архітектурної форми. Образ середовища (форми) як уявлення про необхідне визначає направлення творчої діяльності людини по перевтіленню середовища. Образ середовища регулює поведінку людини в середовищі.

Взявши за основу дослідження Шаповал Н. Г. в області теорії архітектурної композиції, професійний метод – це загальна, сутнісна основа, яка проявляється у стилістичному розмаїтті творчості окремих архітекторів, течій, напрямів тощо. Відповідно сьогодні методи творчої роботи архітекторів можуть бути репрезентовані, звісно, надзвичайно умовно, у вигляді трьох способів (чи моделей) професійного мислення при створенні архітектурних творів, які умовно можна назвати:

- «Методом накладного фасаду»;
- «Скульптурним методом»;
- «Структурним методом».

Модель першого професійного мислення, - «Методу накладного фасаду»: архітектурна тема (соціальне призначення об'єкта) → зміст → засоби (конструктивні й архітектурно-художні) → архітектурний образ. У цьому випадку творчий пошук іде від «функції до форми», від функціонально-конструктивної основи об'єкта до структурної характеристики його архітектурної композиції і, нарешті, до архітектурного образу. Функціонально-конструктивна програма суттєво, якщо не повністю, визначає архітектурну композицію. [6] Об'ємно-просторове рішення виховних закладів відбувається на основі семіотики, з врахуванням її складових, особливостей архітектурних кодів. Таким чином, формується виразність і специфічність архітектурного образу за рахунок окремих деталей фасаду, характерних даній будівлі. [4, 8]

Модель другого способу професійного мислення, «Скульптурного методу»: архітектурна тема (соціальне призначення об'єкта) → образ → зміст → засоби (конструктивні й архітектурно-художні).

Згідно з гносеологічним аспектом дослідження Мардера А. П. при чутливому сприйнятті людиною архітектурної форми, який супроводжує її функціонування, закладена в формі інформація з пов'язаного стану переходить в вільний стан, перевтілюючись в образ будівлі. Джерелом інформації слугує архітектурна форма, сприймаючим інформацію – людина, що взаємодіє з будівлею, а період передачі (прийому) інформації охоплює весь час функціонування будівлі як простору і маси життєдіяльності людини. [5, 9]

Будівля-скульптура – формальний художній канон (за аналогією з музикою, композиційна форма твору) такої концепції проектування. За цим каноном, - вивіреним зведенням композиційних прийомів і правил, за цими «правилами гри» будується і сама архітектурна тема, і прийоми, і засоби її втілення. Функціонально-конструктивна основа і відповідна їй об'ємно-просторова композиція споруди завжди і постійно в процесі проектування підпорядковано узгоджується з первісно задуманою образно-символічною архітектурною формою. [6, 8, 9] Основою образного рішення являється пластика конструктивних та функціональних елементів (частин і деталей). Дане рішення конструктивно логічне і має функціональне підпорядкування. Концепцією проектування будівлі-скульптури, будівлі-символа являється Естетична єдність функції, конструкції і самоцінної архітектурної форми.

Третій альтернативний спосіб професійного мислення, який розвиває концепцію будівлі-структури за принципом «відкритих» для розвитку і змін композиції та відповідає перманентній динаміці функціонального змісту сучасних будівель – це модель способу професійного мислення, так званого «Структурного методу». Складовими цього методу є: зміст → образ → засоби (конструктивні і архітектурно-художні) → архітектурна тема. В центрі уваги перебуває ідея просторово-пластичної неперервності і взаємовпливу оточуючого середовища і архітектури. Характерне створення емоційного відчуття внутрішнього зв'язку просторо формуючих елементів і структури динамічних просторів з конкретними умовами, один з одним і з усім організованим архітектурним цілим. У зовнішньому вигляді закладів виявляється художня закономірність, що визначає композиційну побудову, а також візуальну незавершеність і можливість безперешкодної зміни структури та її пристосування щодо змінюваного функціонального змісту. Об'ємно-просторова структура будівлі повністю і однозначно виражена в архітектурному образі твору. Інтер'єр відіграє важливу виховну роль, оскільки об'єктом сприйняття виступає сама структура і відповідно до цього внутрішній простір є елементом, який поєднує спостерігача і сам процес навчання.

Висновки: таким чином, в результаті дослідження даного питання визначено три основні методи створення сучасних виховних закладів – метод

накладного фасаду, скульптурний метод і структурний метод (рис. 1). Кожен з цих методів має свої характерні складові і особливості, які можуть слугувати рекомендаціями в проектуванні сучасних архітектурних закладів, враховуючи особливості дитячого сприйняття, сучасні конструктивні технології.

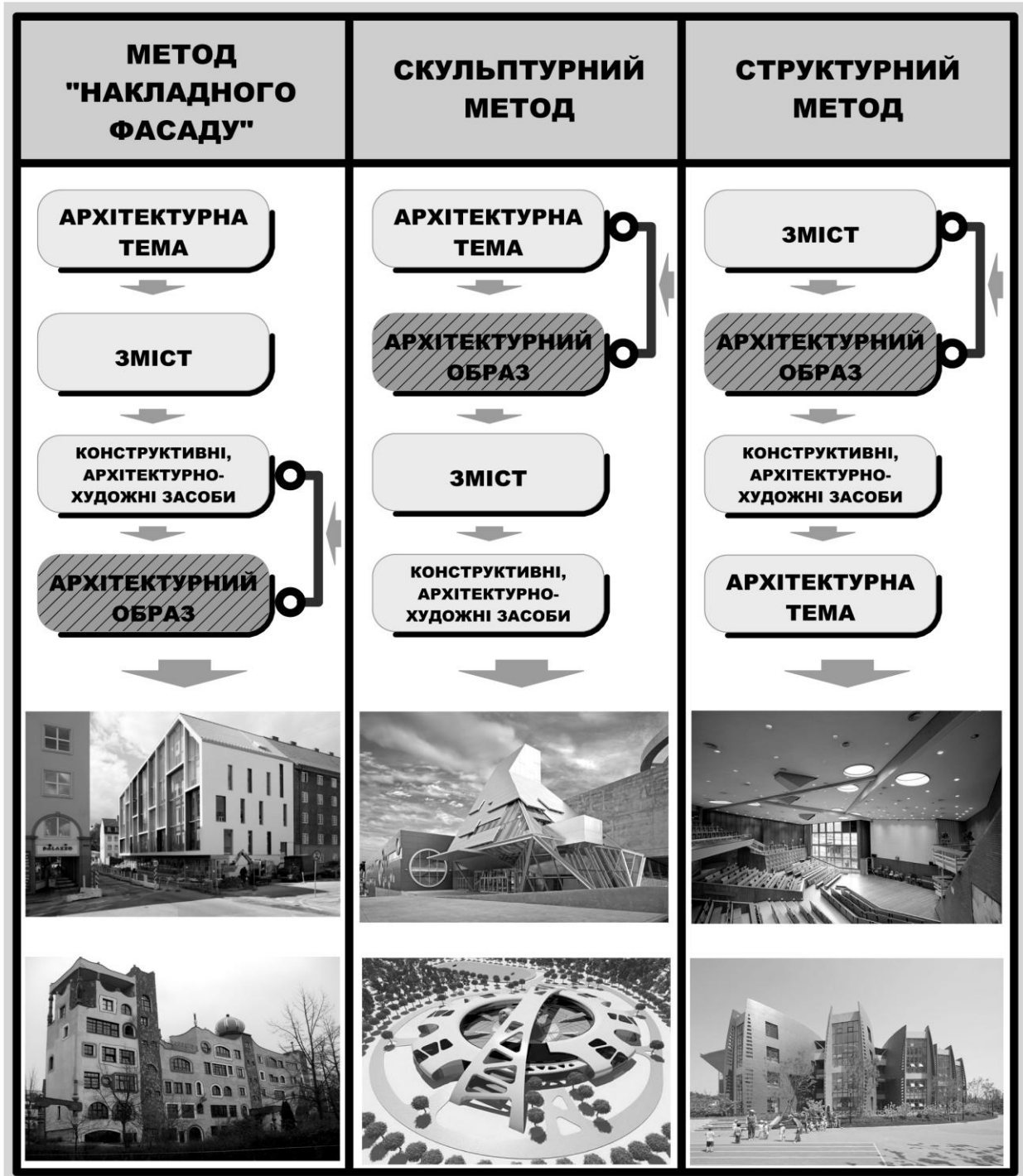

Рис. 1 Методи створення сучасних виховних закладів

Бібліографія

1. Арнхейм Р. Динамика архитектурных форм. – М.: Стройиздат, 1984. – 192 с.
2. Беляева Е.Л. Архитектурно-пространственная среда города как объект зрительного восприятия. – М.: Стройиздат, 1977. – 127 с.
3. Бурцев А.Г. Семиотика в архитектуре. – Учеб. пособие. Екатеринбург: Архитектон, 2007. – 85 с.
4. Иконников А.В. Функция, форма, образ в архитектуре /А.В.Иконников. – М.: Стройиздат, 1986. – 288 с.
5. Мардер А.П. Эстетика архитектуры: Теоретические проблемы архитектурного творчества. – М.: Стройиздат, 1988. – 216 с.
6. Шаповал Н.Г. Прикладна теорія архітектурної композиції: навчальний посібник. – К.: КНУБА, 2000. – 372 с.
7. Степанов А.В. Архитектура и психология: учебн. пособ./А.В.Степанов, Г.И.Иванова, Н. Н.Нечаев, -М: Стойиздат, 1993. – 295 с.
8. К вопросу об исследовании смыслового и образного потенциала архитектурно-пространственной среды города. Е.В.Конева - [Электронный ресурс] – Режим доступа. – URL: http://archvuz.ru/2006_2/1 (дата обращения – 10.01.2014)
9. Pyvovarenko O. The images in the architecture of the school complexes and its influence on the formation of the student's personality / O. Pyvovarenko // Pressing issues and priorities in development of the scientific and technological complex. B&M Publishing, SF, C, USA, 2013. – С. 87-92

Аннотация

В данной статье рассмотрены методы создания современных учебных заведений, их особенности, основные положения и требования к организации среды современного заведения с учетом психологии восприятия детей.

Ключевые слова: метод, архитектурное пространство, объемно-пространственное решение, современные учебные заведения

Abstract

The article considers the methods of creation of modern educational institutions, its particularity, the basic provisions and requirements of the modern school's environment, which are based on the perception of children's psychology.

Key words: method, architectural space, spatial decision, modern educational institutions.